

Fotògraf menystingut

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que el llibre *Catalunya des del mar. Pel car de fora*, de Carles Barral, està il·lustrat amb fotografies de Xavier Mirserachs, però no diu pas que ho estigui per cap fotògraf el segon llibre que l'escriptor va fer amb el mateix fotògraf, *Catalunya a vol d'ocell*. Tots dos van ser publicats a la mateixa col·lecció de llibres il·lustrats, d'Edicions 62.

Perduts al túnel del temps

A la novel·la *El gat*, Simenon reula al passat per explicar, a fragments, la història de la desaparició del felí, desencadenant del drama familiar. Com que l'escriptor utilitza, per al present, el passat simple –traslladat al perifràstic, en català (“va dir”)–, quan talla l'acció per recular fins a l'episodi del gat recorre al plusquamperfet (“havia dit”). A l'inici del capítol tres torna precisament a l'episodi del gat i perquè el lector s'adoni que ha deixat el present, situa el verb a l'inici de les dues primeres frases (“Il était descendu...”: “Ell havia baixat...”; “Il avait cherché...”: “Havia buscat...”). Però el lector de l'edició Quaderns Crema-Lluís Maria Todó d'*El gat* es pensa que el relat continua l'acció, perquè escriuen “va baixar” i “va buscar”.

Veure en castellà

“No es veia a ningú”, llegim a la versió labutxaca-Salvador Oliva, d'*A través del mirall*, de Lewis Carroll.

Enterren manuscrits vells

Segons ha establert el DIEC2, la frase “es dedicava a exhumar vells manuscrits” vol dir que la persona que ho fa es dedica a desenterrar-los, perquè el verb *exhumar* remet a *desenterrar*, és a dir, “treure de sota terra (allò que és enterrat)”. Com deia Pompeu Fabra, i repetia el DIEC1, el verb *exhumar* té un segon sentit, suprimit pel DIEC2, que és el que correspon a l'exemple del DIEC2: “treure de l'oblit”.

La prosa és la clau de volta de l'univers literari d'Espriu, diuen els editors de la seva narrativa

L'obra narrativa de Salvador Espriu és la clau de volta que ens permet accedir al seu univers literari perquè des de la narració, el seu punt de partida, l'escriptor planteja tots els seus problemes literaris, fins al punt que es pot afirmar que la poesia, i també el teatre, poden ser, per a Espriu, una manera de resoldre els seus dubtes de narrador.

Exposen la tesi els filòlegs espriuans que presenten el volum *Prosa narrativa* de l'autor de *Laia*, publicat per labutxaca, del Grup 62, Gabriella Gavagnin i Víctor Martínez-Gil. El llibre, de vuit-centes pàgines, aplega tota la narrativa de l'autor i apareix conjuntament amb un segon volum de gairebé set-centes, dedicat a la lírica de l'escriptor, *Poesia*, editat a cura d'Olívia Gassol.

Gabriella Gavagnin i Víctor Martínez-Gil diuen que això es posa en evidència si llegim l'obra narrativa tota junta, amb els diversos registres i solucions. Això no vol pas dir, adverteixen, que Espriu va ser millor narrador que poeta, “com es continua dient, quan no se sap què dir” –o bé, cal afegir, quan, en certes ocasions, es vol desconsiderar l'Espriu poeta–, perquè “plantejar-se així les coses seria prescindir de la lògica literària que ell va reflectir”.

Per sobre de tot, diuen els dos filòlegs, no s'ha d'oblidar que el punt de partida d'Espriu és la narrativa i la novel·la. Llorenç Villalonga, que sempre va reivindicar l'Espriu prosista, recorden els dos filòlegs, havia sentit a dir a Espriu que li agradaria poder escriure una novel·la que cabés en un paper de fumar. Com que això no va ser possible, es va veure condemnat a cercar-la en la destrucció gradual de la narrativa.

Així doncs, si Espriu parteix de l'aspiració a la novel·la, el gènere mimètic i totalitzador per excel·lència, i s'adona que, tanmateix, la novel·la li resulta inabastable, l'única resposta possible, d'acord amb el temps, era destruir el mateix concepte de narrativa i crear una obra proteïforme que, qüestionant-la, s'autoalimentés i tendís cap a una representació total. El que Espriu va fer amb la seva obra, consideren els dos espriuans, és com una única narració que

s'expressa en qualsevol dels gèneres literaris i en una gran multiplicitat de registres i d'intencions que ja era present en les primeres obres. Ja Espriu mateix insistia en el fet que els gèneres no eren, per a ell, definidors, sinó vasos comunicants d'una obra que es volia total. “Aquesta és, sens dubte, la perspectiva que cal adoptar”, diuen els dos filòlegs. Construir un món a través de la dispersió de gèneres és el que va portar-lo a refer contínuament les seves obres, apunten.

Hi ha un món d'imatges, conceptes, temes i personatges que governa l'obra espriuana. Per exemple, recorden Gabriela Gavagnin i Víctor Martínez-Gil, els personatges de *Laia* reapareixen en narracions i en poemes, i el món de Sinera es crea, durant la postguerra, a partir de la prosa dels anys trenta, de la poesia de *Cementiri de Sinera* i de la recreació teatral de *Primera història d'Esther*.

La prosa i la poesia de Salvador Espriu ocupen dos volums que sumen gairebé mil cinc-centes pàgines.